

Izhaja 10. in
25. dan vsa-
cega meseca.

POPOTNIK

Velja za celo
leto 3 gold. za
pol leta 1 gold.
50 kr.

List za šolo in dom.

I. leto.

V Celji, 10. novembra 1880.

21. list.

Pamet in učilnica.

Vsak zna, kaj je pamet*) — ona duševna moč, koja nam naše misli in čute iz svesti bolje ali manje preminule zopet obudi, vsak pa pozna tudi važnost in vrednost dobre pameti; kajti ničesar ne moremo pri duševnem delovanju porabljeni, česar se ne spominjamo dobro v potrebnih slučajih. Ker so misli, koje smo že enkrat imeli v svesti, važne in pomenite, izumili so že v starodavnih dobah pismenke, da si svoje misli lahko zabilježujemo in pozabljivosti otemamo; iznašli pa so tudi že stari Gerki, naši učenički skoro vseh vednosti, umetnost mnemoniko ali mnemotehniko, ki naj bi pomagala naši pameti in jo krepila. Iznašel jo je Kečan Simonid, ki sam pravi v enem epigramu, da je še imel v 80. letu svoje starosti neoslabljeno pamet. Ta umetnost ima nalogo misli zedinjevati, ki so potem med seboj v neki čudni zavezi, in tako moč naše pameti povećava. Zboljševali so mnemoniko tudi v najnovější dobi učenjaki, pa vendar nima ona nikakega običnega upljava v učilnicah. Zgubi se namreč ž njo mnogo dragega časa, ona se ozira zgolj le na vnvanje, ne znotranje olikanje, raztvori učno stvarino, slabi pazljivost ter uničuje resno delovanje in plodni vzlet človeškega duha; zatoraj pa naj ne razrušuje noben učitelj svojega težavnega dela s takimi nevarnimi igračkami.

Težko, da težko je svetovati, kako naj se brihti in uri pamet, ta zlahtna duševna moč. Znano je, da se tem laže na kaj spominjamo, čem živeje smo si one pojme v našo pamet zapisali in čem češče smo imeli one pojme v mislih. Znano je pa tudi, koliko pojmov si mora otrok v svojih prvih letih zapomniti. Jean Paul resnico govori, ko pravi, da se človek več uči v prvih treh letih svojega življenja, kakor tri leta na viši šoli. Nauči se namreč slovnico in slovar svojega domačega jezika, nabere veliko množico misli in drugega potrebnega vsakdanjega znanja. Radi tega pa je jako napčno že v teh letih z ukom ptujih jezikov začeti, kar se žalibože večkrat godi; kajti to meša v otročji glavi prijete pojmove, kvari duševno prijemljivost in slabi pamet.

Če potem zapusti otrok svojo očetovo hišo za nekoliko uric, koje mora presedeti na šolskih klopih, kar se ve, da mu je od kraja silo težavno, tu

*) V nekih krajih se pamet imenuje spomin.

dobi učitelj tudi težavno delo, da tolikemu številu svojih še nezrelih učencev kaj koristi. Začne je učiti in jim razvijati razne pojme, krepčati in bistriti pa mora tudi njihovo pamet in na to gledati, da si kaj zapomnijo. Treba je torej pridno popraševati, kaj so slišali, kaj videli, kaj mislili, kaj občutili i. t. d. S tem sili otroke, da mislijo in se spominjajo, kar jim krepča pamet. Ko se začne z domačo abecedo, je potrebno, da se jako po malem napreduje; kajti učenec, ki je prijemal prej pojme zdaj te, zdaj druge vse križem, navadi se od kraja težko na reden sprejem in redno ohranitev njemu malo razumljivih tujih pojmov. Od tod izvira tudi ona raztrešenost in nepazljivost, o koji mnogokrat čujemo in ktero nahajamo pri učnih novakih, ker ne morejo lahko svojih misli združevati na en predmet.

Tukaj naj učitelj razstresene misli zbira in združuje s svojim primernim gibanjem, z dobrim glasom in bistrim očesom. S kraja se mora otrok večkrat karati, da je pri poduku mirno in tiho, da se z rokami in nogami ne igra, ker le počasi se začne zanimati za uk, kar pa raste z napredovanjem njegove razumnosti in prijemljivosti. Posebno veliko pripomorejo, da se krepča um in pamet, tudi lične kratke pripovedi zadevajoče navadne okolščine človeškega življenja, ktere morajo za učiteljem otroci zopet pripovedovati. — Pri vsaki priliki, in to naj bo učiteljevo geslo, če učencem kaj razlaga ali pripoveduje, naj se gleda, da učenci vsi pazijo, in da trenutki dragega časa velevažnemu uku brez hasna ne odtekajo.

Kmalu otrok spozna, da napreduje, in zanašati se začne na svojo pamet. In kadar je prvič pokazalo, da ve misliti in si zapomniti, naj se tudi po zaslugi pohvali. To otroka spodbuja in oživi mu željo, da se rad po svojih močeh odlikuje med sodrugi, in ta želja se spremeni v resno voljo, ki mu ostane. Vendar ni dobro s kraja preveč zahtevati; to otroče prizadetje, na vso moč svojo pamet napenjati, lahko bi škodovalo duševnemu in še laže telesnemu razvoju. Še le odrašččen človek po mnogih vajah pride tako daleč, da zamore zasledovati več ur z neprenehljivo pazljivostjo kak predmet od neizurjenega bitja kaj takega zahtevati bilo bi nečloveško.

Mnogokrat pa je tudi krivda, da se ena ali druga reč pozabi, ker se premalo premisli, da se mora malim tudi velikokrat „v glavo vbijati,* in to tako, da tudi učenci začno pri sebi sčasoma to ali uno premišljevat in pretehtovati. Sicer pa morajo kar razumijo, povedati v točnih besedah in na tanko. To se more zgoditi, kadar se uče otroci na pamet ali z glave poslovice, pesnice, pravila i. t. d. in take reči naj se pogostoma učijo. Velikokrat se mora tukaj spodbujati, kadar se opazi nepridnost, lahkomiselnost in malomarnost, ki je mladini največa neprijateljica pri vsacem premišljevanji in dušnem napredku. Ako se učitelji tako ravna, prisvojé si učenci blage nauke svojih prvih učiteljev za zmirom ter se jih spominjajo z veliko hvaležnostjo še v sivi starosti. Učitelj pa mora tudi vedeti, da mn je izročén cvet človeštva, za kateri mu mora biti prva skrb, da lepo razcveta in obilo sadu rodi našim potomcem. On ima opominjevat in prepričevati učečo se mladino o važnosti pridobljenih znanosti, ki so njena sreča bodočega življenja.

Dalje naj učitelj pazi, da se ogibljuje učenci reči, ki slabijo duševne sile ali moči, to je strasti in razuzdanosti vsake verste. Dobro je otrokom prilično razložiti škodljivost uživanja močnih pijač, bodi si že vina, piva in pred vsem največjega strupa nježne mladine, žganja. Nahajajo se tudi tako brezumni starši, ki dajejo toliko piti svojim otrokom, da se celo vpijanijo.

Gorje jim! Stem podkopavajo njihovo zdravje, ugonobijo njihove duševne moči, pred vsem pa njihovo pamet in uničijo tako bodočno srečo svojih lastnih otrok. Če bode kaj iz takega otroka, kar se poredkoma zgodi, vendar ne more nikjer niti v kmečkem niti v drugem stanu spolnjevati svojih dolžnosti; Počasi nastane iz radopitja pijančevanja — nagon, kterege se ne more lahko nesrečnež znebiti do poslednje ure. —

Učitelj pa naj tudi tako podučuje, da še neznano učno stvarino združuje z rečmi, ktere so učencu znane, in pa naj gleda, da nove pojme in misli, ktere učencem podaja, prav uredi; nič bolje ne olajša pameti sprejemljivost kakor lepo urejena versta misli, ktere si hočemo zapomniti. Znane misli so pa pomočki in sredstva, da rečem sponse, s kterimi še neznane reči svoji pameti tako rekoč priklepamo. Ni boljšega sredstva, misli pozabljivosti otemati, kakor če je družimo z važnejimi mislimi, ktere so s svojimi raznoterimi in notranjimi zapleti središče našega mišljenja. Zato si pa tudi nevažne dogodke tako lahko zapomnimo, ako so v zvezi s takimi mislimi.

Potem naj se naučena tvarina mnogokrat z učenci ponavlja, ker stara poslovica že pravi: Ponavljanje je mati vednosti. S ponavljanjem ojači, pospešuje ter zagotovi se netranja istinitost posameznih misli, ki se zopet družijo in oživljajo med sebo. Lahko pa se tudi naučena tvarina pozablja, ako učitelj za to ne skerbi, da učenci varujejo pridobljeno dušno svojstvo, da ga od časa pregledajo, pomanjkljivo dopolnijo in zgubljeno zopet poiščejo: lahko pozabi, kdor na to ne pazi, da ne pozrbi.

Te verstice nam naj bodejo v spodbuj, da si po vseh močeh prizadevamo, pamet, to krasno duševno moč pri naši mladini, ki je bistre glave, gojiti, krepčati ter pospeševati; saj so ravno mlada leta oni zlati čas, ko se zamore pamet najlaže, najhitreje in najlepše razvijati. —

Florjanov.

Tretje Berilo za ljudske šole.

Pokaži mi čitanke, iz kojih je šolski mladeži posnemati nauke, in povedal ti bodem koliko tvoja šola velja; tedaj slabe čitanke, — slaba šola, naj si bo učitelj še tako izurjen podučevalec. Saj ni mogoče nad bolnikom zdravega človeka razkazovati, kakor tudi po pomanjkljivi besedi nikakor modrosti učiti ne. Pomanjkljive ali pa napak sestavljene čitanke oškodujejo šolo, mučijo učečo se mladež, še bolj pa učitelja. Naj bridkejši zdihljeji se slišijo od vestnega učitelja takrat, kadar je prisiljen, na podlagi kacega pedagogičnega

zmašila delovati. Neprecenljive so torej šolske knjige, koje raznoverstnim namenom šole po vsem vstrezajo; to so vam biseri, koje nikoli prehvaliti ne moremo. Da bi le tako redki ne bili! — Marsikaj se blišči, a vendar nima prave vrednosti: taka je tudi pri šolskih knjigah. Marsiktera ti po zunanjem veliko obeta, a znotraj ima le pičlo, nedostojno ali pa neprimerno hrano. Še neka druga čudna prikazen se nahaja tu in tam v hudo kvar celemu šolstvu, pravi omiki in zdravemu napredku. Zagleda včasih tu ali tam kakšno res jedernato delce beli dan, opravljeno je sicer v borno suknjico, a ponuja nam obilo zdravega klasja, polno čverstega zernja, ako ga le pobrati hočemo; pa sinovi, „koje bogovi čerté,“ so po neki čudni bolezni — imenujmo jo zavist — tako zaslepljeni, da jim ni mar za lepo in dobro stvar; da, slepci še udrihajo brezozirno po mladem revčetu, in to samo le zato, ker hrana ni za njihov želodec, kajti navajeni so le hrane, kojoj so ali kojoj bi radi sami zaplodili za sé, in pa za svoje zmiraj pokorne priveržence. Le-ta prikazen je res čudna — pa je resnična, dasiravno žalostna. Ona daje povod marsikterim razpertijam v krogih, kjer bi sloga naj več trebalo; ona je kriva, ako učitelji, po njej nekako razburjeni, ne sodijo mirno in objektivno o velevažnih stvareh v svoj prid in v prid šole. Je že prav, ako se slovstvena dela do čistega pretresajo ter se pa takem pšenica od ljuke loči, a kritika je le takrat zdrava in napredku vgodna, ako ni enostranska, marveč po vsem pravična; tu pravo zadeti, je sicer lepo, a trudapolno prizadetje. Posebno težavno se mi pa zdi, o šolstvu razsojevati, ako imam šolsko knjigo pred seboj, kojoj dobé učenci v roke. Prava vrednost take šolske knjige se prav za prav še le takrat pokaže, ako sem iz nje že praktično podučeval, ako mi je znano, kako se tvarina otroškemu duhu prilaga. Vtisi, koje mladež in pa starost iz iste knjige sprejemata, niso enaki; kar mene miče in gane, mi je znano, kar pa otroka, to mi je še le opazovati. Ako tedaj kratko spregovorim o tretjem Berilu, držal se bom le glavnih nazorov, po kterih mi je kot učitelju pregledovati in razsojevati novo čitanko. Po takem mi bo govoriti o izmeri raznih delov, o kakovosti, uravnavi in obsegu tvarine oziraje se na stopnjo, za katero je knjiga namenjena.

Primerjaje III. Berilo njegovemu predniku t. j. II. Berilu povdarjati mi je posebno to, da se obedve čitanki razun slovniškega oddelka stikama vzejmate. Gradivo nabrano in urejeno v III. Berilu je obširen, pomnožen dodatek snovi, kojoj najdemo v II. Berilu; ona čitanka sega v drugo pa tako naravno in živo, da si eno brez druge misliti ne moremo. To je neprecenljiva prednost, kajti nesoveršene reči ljudski šoli nikdar ugajale ne bodo! III. Berilo stoji kakor tudi II. popolnoma na podlagi veljavnih učnih načrtov; res lep korak naprej za slovensko šolstvo; davno zaželjeni red pri poučevanju bode učitelju po novih čitankah sedaj lahko doseči.

Tretje Berilo šteje 268 strani ter razpada v šest delov. Nravni (etični) del obsega 47 beril. Le-to število se mi nekako pičlo zdi, ako pomislim, da se bode knjiga v marsikteri šoli učencem šestega, sedmega in osmega šolskega leta podala, ter da bode po takem poslednji vir, iz kojega učitelj svojim

učencem duševne zaklade deli. Za to stopnjo bi trebalo še marsikterih zlatih resnic, podeljenih v zanimivih, a resnih slikah kot krepčalo na ternato in skalnato pot sedanjega življenja. Nasebne misli in pa svete postave same ob sebi še nikoli iztrebile niso nespameti, spačenosti in hudega nagnjenja človeštva. Nравne nauke vtisne si deca prav globoko le tedaj, ako ji po živih skušnjah pokažeš, kako človeško dejanje in nehanje blagor in gorje vzroči. Istih slik iz vsakdanjega življenja, istih resnic na vsaki stopnji priobčevati pač ni mogoče. Marsikaj resničnega, lepega in dobrega zamoremo mladeži še le takrat priobčiti, ako je dosegla že nekovo zrelost, takrat, kedar svet že nekako bolj spoznavati začne, takrat, kadar se je lepa beseda prime. Dobro bi tedaj bilo, ako bi obsegala čitanka še nekatere slike, koje bi ravno za zadnjo stopnjo prav primerne bile, saj bi vendar veliko več ne stalo, če bi knjiga za eno polo obširnejša bila nравnemu nauku v prid.

Tvarina pa, koja se v le-tem delu nahaja, je tehtno, marljivo izbrano, čisto klasje, polno naj lepših, za deco srednje, deloma tudi višje stopnje posebno primerjenih nравnih naukov in sicer v taki obliki, da pač ne bo treba debelih lupin odstranjevati, preden se jedro pokaže; res prelepa prednost ta! A vendar pri tem tudi oblika ne terpi; lepa in gladka je ter po vsem pripravna za to, da se po njej mladež tudi v ljudski šoli lepoto jezika lahko spoznavati uči. Uravnava beril je prosta; osnutki se lahko določiti dajo, se ve, da po takem tudi razredba raznih oddelkov nobenih težav prizadela ne bo. Zopet lepo sredstvo slovnič in spisju v prid. Pač ne najdem ne enega berila, koje bi mi izdatno, vsestransko obravnavo ne dopuščalo. Proza se veže s poezijo naravno in prilično, in z veseljem tu izrečem, da imam šolsko knjigo pred seboj, v koji se nahajajo drobne, a prelepe vejice polne naj zalšega in nježnega cvetja našega domačega pesništva.

Konec sledi.

Materinščina.

Spisal Armin Gradišnik.

„Materni jezik je prvi dar božji,
„v katerem pregovorimo, in za njega
„nam ima biti pred vsemi drugimi
„jeziki mar, da ga častimo, likamo
„in po slovenski radi govorimo, pre-
„pevamo in se v njem veselimo.
Slomšek.

Najdražji dar, ki ga podedujemo po materi, je jezik. Dragoceni ta dar, — materin jezik — pa moramo v čisljih imeti, spoštovati nam ga je, kajti kdor maternega jezika ne časti, matere vreden ni. Vsakdo ima le jedno mater, torej mu je tudi le jeden jezik prava last! In to je jezik, ki ga je že mati naučila, v katerem mu je kot otroku pela mile pesmice ter ga z njimi zazibala v sladki sen. O, sladki glas materin, čegar ušesom pač ti prijetno ne doniš?

*Erstes Wort, das mir erschallet,
Süsses erstes Liebeswort,
Erster Ton, den ich geladet,
Klingt in mir ewig fort . . .*

poje navdušeno Maks Schenkendorf. —

Sladka, milozvuka materinščina, kedo bi pač tebe mogel zaničevati, zatajiti — tebe, najživejšo pričo materine ljubezni?! Komu bi ne bil milodoneči jezik materinski najbolj priljubljen, najbolji prijeten? Če zamore svoje misli tudi izraziti po tujih besedah, ako zna tuje jezike in pozna njih lepoto in blagoglasje: nad vse mu je vendarle materin jezik; njegove milobe ne preseza noben tuj glas. V tem smislu isti pesnik, katerega smo prej naveli, pravi:

*Aber sollt' ich beten, danken,
Geb' ich meine Liebe kund,
Meine seligsten Gedanken
Sprech' ich, wie der Mutter Mund.*

Da predragocen dar nam je materinščina, neprecenljiva last! Te lasti torej se oklenimo z vso močjo, njo ljubimo in gojimo! Le po svojem jeziku moremo dospeti do prave izomike, kajti vsa omika se rodi le iz jezika. A ta jezik mora biti izobražen: izobraženost jezika kaže stopinje narodne olike. Temelj vsemu narodnemu življenju torej tudi vsej nar. izomiki pa je materni jezik, je materinščina! To vsestransko gojiti in izobraževati je dolžnost vsakega rodoljuba, kateremu je res mar za srečo in blagostan narodov! Tudi mi učitelji smo poklicani in sicer v prvi versti, da kolikor toliko pomoremo v povzdigo milega nam slovenskega jezika. Nam je izročena deca, nada bodočnosti! To torej dostojno seznanimo s pravili našega jezika ter z njega lepoto mladini vcepimo ljubav do materinščine; njo navdušujemo za svoj rod in svojo domovino!

Pri nas se materinščina še ne goji tako, kakor bi se morala. Sicer je tudi dobro, da se otrok še družega deželnega jezika uči, a to učenje naj bi se pričelo še le tedaj, ko že lastnega zna. To je naravno, to je pedagogično! Zgodi se celo, da stariši v svoji nevednosti dospe tako daleč, da pošiljajo svoje slovenske otroke v čisto nemške učilnice. (Hvala Bogu, dosti tacihi dandanes ni več, a vendar se še nahajajo.)

Rousseau pravi: „Otrok se zamore naučiti le jednega jezika.“ Ta jezik pa je materin jezik, tega naj se otrok popolnoma privadi, a ne le polovičarsko mimo tujega, od katerega se itak nauči le nekaj besed in preterganih stavkov! Naj v potrditev ravnokar izjavljenega navedemo nekaj besed znanega nemškega veščaka na polji pedagogičkem dr. Schmidt-a, ki piše: „Tuj jezik ostal bode tvojemu gojencu z mirom tuj, ker je lastna njegova dušna organizacija (— namreč gojeneva —) drugačna, kakor pa ona, iz katere je vzrastel tuj jezik. Materin jezik je ravno zato materin, ker se njega besede natanko zlagajo z mislimi in čuti gojenčevimi. Čisto

napačno je torej, otroka navaditi prej tujega jezika, nego se je naučil do dobrega lastnega materinega jezika. Kajti otrok potem ne more na ravni primerne razpoloženja svojemu duševnemu življenju vdobiti in se nahaja ali v protislovju s tem notranjim življenjem ali pa duševno zaostane, ker se ravno duh svojemu bistvu primerno razviti ne more. — Čisto napačno pa je tudi, ako se otrok zraven materinega jezika istočasno uči še tujega, kajti potem se mu deloma spomin za besede (*Wortgedächtnis*) preobloži, deloma pa misli in čuti otrokovi ne mogô dobiti nikdar jasnosti in določnosti in sicer zato ne, ker jih otrok v enem jeziku tako, v drugem zopet drugače zapopade in radi tega ravno v zapopadku raznih pojmov zmešnjava nastane.* Tako strokovnjak Schmidt.

Zdaj pa poslušajmo še jednega Slovenca, jednega naših! Slovenski pisatelj, pridni dopisnik „Slomšekovim Drobntnicam,“ Jurij Varl pravi*): „Kateri jezik pa je v zadevi izobraženja neogibno potreben za nas Slovence? Slovenski narod prebiva na zemlji slovenski in govori svoj lastni slovenski jezik. Verh njega, ki je sladkoglasen, lep in krasen ko malo kateri, pa vendar pri vsem tem zaničevan in tert, gospoduje troje ptujih jezikov, in ti so nemški, laški in madjarski, in ti trije se vrivajo vsaki v svojih krajih v pravice domačega jezika, krivično podkupujejo veljavo le-tega in bi ga radi popolnoma zaterli; oni nosijo zvonec v šolah, v pisarnicah in med gospodo, ter se imajo ko znamenja omike in izobraženosti. Ako želi potem takem Slovenec po omiki, zamore se mikati in izobraževati ali s pomočjo enega teh treh ptujih, ali pa tudi s pomočjo domačega slovenskega jezika. Izobraževanje v ptujem in s pomočjo ptujega jezika vendar je nenaravno, nenatorno in le za posamezne osebe mogoče, nikakor pa ne za narod v njega celoti. Naučiti se utegne ptujega jezika posamezni človek, nikakor pa ne narod, razun če se mu narodovnost zatire in narod poptujči. S pomočjo šol bi se ljudstva slovenska prevergla in poptujčila, slišim govoriti; pa prazno je to besedovanje. S tem pa, da šol in sicer ljudskih šol na kmetih omenimo, pridemo do reči, od ktere je bilo že marsikaj v naših domačih slovenskih časnikih govorjeno in reč pojasnovana in pretresovana, zatorej nasleduje tukaj le toliko, kolikor je ravno potreba, da dokažemo tudi mi od svoje strani, kako nespametno se mlati prazna slama, ako v slovenskih šolah nemščina kraljuje! uboga gostija pa je slovenščina; tedaj kako neumno, nemodro je narod s pomočjo šol potujčevati, o tem pa zavirati mu napredovanje in omiko. Slovenščina je domača govorica, ona mora tedaj prva, ne druga biti; voditi mora slovensko mladost ko vrojena prijateljica od prvega razreda izglednih šol do zadnjega realističnega in skoz in skoz po gimnaziji“

Res lepe in preistinite besede, žal, da se jih še vedno uvideti noče! Sicer se je mnogo že poboljšalo v tej zadevi, a dosti je še gnjilega . .

*) Glej „Zg. Danica“ št. 4, l. 1861.

Natančneje tu o tem ne bomo razpravljali, vsaj je že leta 1864. Varl pisal, da je to stvar „od ktere je bilo že marsikaj v naših domačih slovenskih časnikih govorjeno in reč pojasnovana in pretresovana.“ — Iz navadenih citatov je razvidno, da se materinščini v naših šolah navadna pravica, ki ji gre, še vedno krati, da torej ves uk še nima zdrave, naravne podlage in po tem takem tudi vseh po vsem dovoljen biti ne more.

Vsakako pa gojimo zlasti materinščino v šoli, kjer in kakor jo le moremo; uporabimo v to svrhu vsako priliko, ki nam je le dovoljena! Potem ne bomo le ustregli svojim stanovskim dolžnostim, marveč zadostili bomo tudi dolžnosti, ki jo imamo napram narodu, katerega deco vzgojujemo in poučujemo, da temu svojemu rodu izredimo res narodne, slovenske otroke, ki bodo svoj jezik in svoje domovje ljubili ter se zavedali svoje veljave! Zmirom si bodimo svesti pomenljivih besed „Zvon-ovega“ pesnika X-a:

Dolžan ni samo, kar vелеva mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan!

Učne slike iz zgodovine.

(Spisuje Tone Brezovnik.)

V. Stari Slovani.

18.) Vera in božanstvo.

Povej, kar smo se o tem učili?

Stari Slovani so bili pagani. Častili so več bogov. Najvišji bog, kijim je vse dobro pošiljal, je bil Perun ali Beli bog; vse hudo pošiljal jim je Černi bog, solnce je vodil Svatovit; bog gostoljubnosti je bil Radegost, bog veselja Kurent; boginja smerti Morana; bog pastirjev Veles; v hosti je prebival Škrat, v vodi Povodnik, pristudencih in vjamah pa Vile. Boginja zemlje je bila Baba. Častili so te in druge bogove v gajih in na gorah ter jim poljščino in živino darovali.

Učitelj pripoveduje; „Tako so Avstriji.“ Slišali smo, kako so stari Slovani mirno živeli, pridno polje obdelovali, živino redili in po svoje bogove častili. Pa so jih drugi narodi pustili v miru, so jim li ta zemljišča privoščili? Kdo vse se je prederznil na nas Slované ter nas terpinčil? Kako zelo so nas preganjali in ugonabliali? Da so cele rodove pokončali. Kje? Čemu se moramo pri tem grozovitem preganjanju le čuditi? Da niso Slovani nalik Keltom, Rimljanom, Hunom i. dr. iz sveta zginili, nego da nas je še čez 80 milijonov ostalo. Kaj pravi pesnik Preširen o nas? Kaj Kolar? Kako to? Amerika - Evropa. Na kaj moramo toraj ponosni biti? Da smo Slovani. In srečne se moramo šteti, da živimo pod slavnim žezlom Habsburžanov v mogočni Avstriji. Slovani pa so bili tudi vsikdar cesarski hiši in domovini najzvestejši ter store vse, kar nam tako lepo priporočuje pesnik

v krasni „cesarski pesni“, ki se kako glasi? (Eden deklamira). Pa ker smo zraven zvestih Avstrijanov tudi marljivi in pridni Slovenci, hočemo se danes učiti neke pesmice, ki se tako le glasi: (Učitelj deklamira z dobrim naglaševanjem J. Gomilšekovo „Slovenec sem“ (Cvetnik za višje gimnazije str. 56), kojo potem z otroki memorira. — O čem smo zdaj govorili?

19.) Sovražniki Slovanov.

Povej, kar smo o teh slišali!

Vendar drugi narodi niso Slovanom ta zemljšča privoščili, niso jih pustili v miru. Pregarjali in tlačili so jih Avari, Franki, Nemci, Madžari, Turki i dr. Ti narodi so vzeli Slovanom mnogo najlepših dežel ter so tam živeče Slovane mučili. Čuditi se moramo, da je nas Slovanov še ostalo čez 80 milionov, toliko da „nam nikdar solnce ne zaide.“ Mi Slovenci pa se lahko posebno srečne štejemo, da živimo v mogočni Avstriji pod slavnim žezlom Habsburžanov.

Sedaj ponovi najprej več dobrih, potem pa več slabejih učencev celo sliko po na tabli stoječem osnutku.

Stari Slovani.

1.) Prihod Slovanov.	11.) Izreja otrok.
2.) Njih prejšnja domovina.	12.) Njih kratkočasje.
3.) „ plemena.	13.) „ lepe navade.
4.) „ jezik.	14.) „ slabe „
5.) „ lastnosti.	15.) „ družbinsko življenje.
6.) „ prebivališča.	16.) Narodni zbor.
7.) „ obleka.	17.) Bran.
8.) „ kmetovanje.	18.) Vera in božanstvo.
9.) Obertnija. trgovina, lov.	19.) Sovražniki Slovanov.
10.) Ženski opravi.	

Otroci povejo vse tukaj z razpertimi čerkami tiskane stavke. Če kdo obtiči, pomaga učitelj s primernim vprašanjem. Ni pa treba, da bi se samo ovi z razpertimi čerkami tiskani stavki povedali, nego zmožnejši učenci smejo in naj bi celó vso sliko prosto povedali. —

Celo sliko izcepi učitelj lahko za razne vaje in naloge. Hočem jih tukaj samo nekoliko navesti.

V izobraževanje značaja. — Kaj se od starih Slovanov lepega učimo? a.) Biti moramo delavni in marljivi, b.) Biti moramo prijazni. c.) biti moramo odkritoserčni, d.) biti moramo gostoljubni in darežljivi, e.) biti moramo trezni, pa ne pijančevati ter tako denar in zdravje zapravljati, f.) ne smemo biti potratni nego priprosti in štedljivi. Obleko si vso lahko doma napravimo, „le tisto dekle kaj velja, ki obleko vso domačo ima.“ g.) Telo moramo si kolikor mogoče uterjevati, da ne postanemo mehkužni, h.) visoko ceniti in ljubiti moramo svoj materni jezik ter ga ne opustiti. Hvaležni moramo biti našim prededom, da so ga nam ohranili ter da narod slovenski

ni zginil iz sveta kot razni drugi narodi i.) ljubiti moramo domovino ter ji vse žertvovati, da jo pogina rešimo, j.) svojim predpostavljanim moramo biti pokorni, k.) v vojski za domovino moramo biti pogumni in vstrajni.

Kaj najdemo pri starih Slovanih slabega, česar se nam je treba ogibati (varovati)? a.) Ne smemo biti nesnažni, b.) ne smemo biti sebični, c.) ne smemo lepih domačih slov. navad zaničevati, opuščati, d.) ne smemo biti nesložni, kajti le „sloga pravo moč rodi.“

Naloge: a.) Zapišite vse dobre lastnosti starih Slovanov! b.) Zapišite vse slabe lastnosti starih Slovanov! c.) Zapišite vse sedanje staroslovanske navade! d.) Pišite prijatelju pismo, v katerem mu razlagate vsa slovanska plemena! e.) Pišite mu ravno tako pismo, v katerem mu razlagate božanstvo starih Slovanov! f.) Popišite mu ravno tako razveseljevanje starih Slovanov! g.) Popišite mu tudi prebivališča naših slovanskih prededov! h.) Pišite svojemu prijatelju pismo, v katerem mu pripovedujete, koliko in kako strašne sovražnike so Slovani imeli, pa kako nas je vendar še čez 80 milijonov ostalo! i.) Zapišite kako pripoved o Vilah! j.) Zapišite kako narodno pripovedko ali pesem, ktera se v vaših krajih pripoveduje, oziroma popeva! i.t.d. i.t.d.

Če se cela slika tako preuči, mislim, da potem res ustrežemo namenu slavne vlade, ki nam v svojih učnih načrtih izdanih od sl. dežel. šol. sveta v Gradci na str. 127 tako lepo pravi: Ljudska šola ima iz učencev odgojiti ljudi, ki zamorejo vedrega uma v življenje stopiti navdušeni za domovino in narod, vdani cesarski hiši. (Dalje pride.)

Druga zbirka

Anton M. Slomšekovih izrekov o poduku in odgoji.

(Nabral Tone Brezovnik.)

41.

Termoglave otroke boš imel, ako jih zasramuješ, psuješ, eno preveč božas in gladiš, drugo pa zaničuješ in pregerdo ž njim ravnaš. Tudi otrok čuti, kar je prav in ni prav ter se ti bo hitro ustavil, če vidi, da krivico delaš, rekoč: „Pokaj bi moral ravno jaz zaveržek biti; vsaj smo si bratje in sestre?“ (Drobt. 1862 str. 218.)

42.

Otroke v jezi ponidoma pretepati, se pravi otrokom serce razcepati in jih hudoumne storiti. (Drobt. 1856 str. 222.)

43.

Dobra šiba mora tri verhe imeti; prvi je za laž, drugi, če ne vbogaš, tretji pa, če tujega hitro nazaj ne daš. (Drobt. 1856 str. 222.)

44.

Najhujše grešijo starši, kateri malopridne otroke zagovarjajo in le učitelje dolžijo, če so otroci maloprida. Otrokom potuha ne bo pripra-

vila kruha, ampak meč, s katerim hočejo starišem serce prebadati. (Drobt. 1856 str. 224.)

45.

Težek jarem nosijo učitelji, kateri v enem jeziku učijo; dvakrat težavneje delo pa je, po slovensko in nemško deco šolati. (Drobt. 1861 str. 284.)

46.

Verli učitelj ne sme biti le s, še manje pa led; drugače bi v šoli zima bila in dobrega sadú ne rodila. (Drobt. 1861 str. 276.)

47.

Ako hočeš dober učitelj biti, bodi svoji deci juterno solnce, katero sije, ogreva in oživlja, ne pa ponočni mesec, merzel in zaspan. (Drobt. 1861 str. 276.)

48.

Lepo in dobro je res, ljudi koristnega dela učiti, pa še boljše, se dela z lastnimi rokami lotiti in v dejanju pokazati, kar se v besedi pove. Besede le mičejo, izgledi pa z vso močjo vlečejo. Učeniki v besedi in v dejanju so največji dobrotniki svoje dežele. (Slomšekovi zbrani spisi III. d. str. 36.)

49.

Stan učiteljski je sicer težaven in potiven stan; kdor ga prav spozna, njegovo ceno visoko spoštuje. Moder in priden šolnik človeškemu rodu veliko več koristi, kakor najslavnejši vojskovodja, kateri sovražnike strahuje ter premaguje kraljestva in vžuga mesta. Učitelj v tihem, neznanem kraju dobro sadi in polivaže skrbi za boljše ljudi in bolje čase. Naj si ga ravno svet ne spozna in večjidel slabo plačuje, v bukvah večnega življenja se sveti njegovo ime in med svetniki bo njegovo plačilo. (Drobt. 1861 str. 287.)

50.

Ljubi Slovenci! Dve reči med nami moje serce največ žalostite. Perva žalost moja je, da, neki Nemci, naši sosedje nas dostikrat zaničujejo. Oh, zadržimo se tako, da bomo vse časti in hvale vredni pred Bogom in pred ljudmi; tako bomo goreče oglje na glavo svojih nasprotnikov nabirali in ne bodo imeli kaj zoper nas slabega govoriti naši sovražniki.

Druga žalost, ktera moja serce boli, je slaba navada Slovencev, da se svojega rodu in jezika sramujejo in še govoriti po slovenski nočejo, ako jih v maternem jeziku ogovorim. O nikarte tega! Ljubite svoj rod, spoštujte svoj jezik! Za čast svojega jezika vsak pošten mož bolj skerbi, kakor pošten ženin za čast in poštenje svoje neveste. (Drobt. 1849 str. 10.)

Pomen šolskih naznanil za šolo in dom.

Do šestega leta se otrok le v hiši starišev odgoja. Ko pa začne šolo obiskovati, se k tej odgoji starišev pridruži šolska odgoja. Šola mora imeti podučni in odgojilni značaj in resnica je, da so stariši in učitelji odgojitelji otroku; v korist edinstvene odgoje je, ako se stariši in učitelji zamenljivo podpirajo, ali pa učitelji in stariši naj si bodo v vedni vzajemnosti.

Mislil bi si, da so stariši tako tirjatev že davno spoznali, pa vendar uči skušnja, da ni tako in da je učitelj še vedno primoran stariše na njihove dolžnosti opominjati. Starši se naj takrat, kedar učitelj po pismenih ali ustmenih naznanilih njihovo pomoč išče, tako zadržé, kakor edinstvena odgoja tirja. Prav važna naznanila iz šole so: „Šolska naznanila“, katera se večkrat v letu (4krat) v pregled in podpis starišem po otrocih razpošljejo.

Konec vsacega četrť leta poizvejo stariši vspeh v šolskih predmetih in obnašanje svojih otrok. Ako stariši šolska naznanila prav sodijo, tako so ona za lene in neubogljive otroke močen nagon k veči pridnosti in pokorščini.

Za šolo je dan, katerega učenci dobé svoja šolska naznanila, vsakokrat imeniten dan. Kako so mali radovedni zaslužkov! Tukaj hvala, tam graja. S kakim veseljem prebira pridni svoje naznalo! Kako se veseli, ako mora svojim starišem pismo pokazati, da je dobro napredoval! Kako so veseli šohvale svojega učitelja in svojih starišev! To mu je narlepše plačilo za trud.

In kako peče lenega vest! Kako si očita svojo zanikarnost! Ali kaj bo pe le doma? Kako bode to končalo? V duhu vidi očeta, kateri ga bode ojestro sodil. In učitelj? on opazuje z zadovoljnostjo razne čute v duši otrok, kateri se upodobljujejo v njihovem obličji.

Vendar stoj! Slikam uzorno podobo! Tako bi moglo biti, tako bi imelo biti. Ali je pa tudi tako? Žalibog ne! Ako otroci čez nektare dni šolska naznanila spet v šolo prinesó, tako učitelj učence poprašuje, kaj so stariši k temu ali družemu rekli. On poizvé, da večina otrok gotovo ne more več povedati, kakor to, da so se oče ali mati podpisali, ne da bi bili kaj drugega rekli. In ko bi le vselej lastnoročni očetov podpis bil! Večkrat se zgodi, da teta, strici, starejši bratje ali sestre ali pa celo učenci sami šolska naznanila podpišejo. Nekatere matere so tako nespametne, da slaba šolska naznanila pred očetom skrijejo, le da njihovega ljubčeka ne zdramijo iz sladke, lene prijetnosti. Pisatelju se je prigodilo, da se je neki oče branil, šolsko naznanilo podpisati, katero mu ni bilo po godu. Na tak način stariši učitelja na cedilu pusté, svojim otrokom pa škodujejo. Marljivega zelo peče, da ga oče ali mati ne pohvalijo; in kaj počne levi? Veseli se, da se stariši ne brigajo za njegov slab napredek. Vse bi se predruščilo, ko bi stariši mladega lenuha malo izpraševali in mu zasluženó plačilo dali. Ako otrok ojestrost starišev zapazi, ako vé, da stariši šolska naznanila čislajo, ako zapazi, kako so zaradi slabih naznanil žalostni, ne vem, če bi se le samo malo odgojen otrok iz ljubezni do starišev ne poboljšal. Ali otrok, edini ljubček starišev, ni vreden, da bi se oče ali mati četrť ure ž njim pečala? Ali se ne izplača, da bi se stariši v času, v katerem si otrok narpotrebníše in večkrat le edine vede za celo svoje življenje pridobiva, saj včasí ž njim pogovarjali in na njegove napredke v šoli z vso skerbjo gledali?

Iz tega se razvidi pomen šolskih naznanil.

Za učitelja je tisti čas, ko šolska naznanila spisuje, jako važen. Razsodba, ktero on sklene, ne zadene samo otroka in njegove razmere do šole,

zadene večkrat tudi rodbino in sega s težkimi nasledki v domače razmere, po katerih se otrok nagne na tak pot, na katerem ne najde več sreče.

Vsakokrat ne more ojstra sodba učiteljeva zmotenega učenca hitro na pravo pot pripeljati, ter to spet zboljšati, kar se je po zanemarjanji dolžnosti, nerazumnosti in trdosrčnosti pregrešilo.

Preden zapiše učitelj znamenja v naznanilo, naj vpraša svojo vest, je li učenca sodil po vsej pravici. Pri tem delu ga naj vodi nepristranska pravičnost; njemu mora biti vse eno, je li otrok ubogih ali bogatih starišev, je oblečen v tanko, dragoceno obleko, ali sedi v platnenih hlačicah v šolski klopi. Tudi ne sme nalog učencev površno pregledovati, nego prepričati se more do dna učencevih znanosti. Le na ta način je mogoče učenceve vednosti prav razsojevati, ter niti učencem niti starišem škodovati.

Sklepaje svoje premišljevanje o šolskih naznanilih, prepuščam dragim čitateljem to napravo nove šole, ktera se štirikrat na leto povrača, dalje pretehtovati, in zagotavljam, da bo končno vsak z menoj rekel: Šolska naznanila so pravi pripomoček za iskreno vezilo med šolo in stariši v občni blagor učeče se mladine.

P. Leitgeb.

Zborovanje Štajarske učiteljske zaveze dne 14. in 15. septembra 1880 v Gradci.

Prvo zborovanje je bilo 14. septembra ob treh popoldne v Franjo Jožefovi šoli. Prvi je govoril učitelj Kmetič iz Gradca o „Poboljšani pisalnih priprav.“ Njegova misel je bila ta, da zdanje pisalne priprave posebno v prvem šolskem letu ne zadostujejo, ker se otrok pri uporabi kamenite table in kamenčka le težko in malokdaj navadi, kako naj kamenček derži, in kako naj bo roka podprta. Če pa manjka te prve podlage za lepopisje, potem ne pride otrok nikedar do tega, da bi ravno, lepo in hitro pisal.

Koncem svojega govora je stavil sledeče predloge, kateri so se sprejeli:

1. Kamenita tabla in kamenček se naj kot pisalno orodje iz narodne šole odstraniti in naj njuno mesto papir in svinčnik zavzameta; če pa kamenita tabla ostane, naj se kot pisalo čiščena glina ali pa salovec uporabi.

2. Z vso strogostjo se naj gleda na to, da se učenci navadijo pri hitro- in lepopisji roko tako deržati, kakor ugaja načelom, ki so jih v tem obziru strokovnjaki postavili.

Potem je govoril nadučitelj Wladar izvrstno o „stenografiji.“ On omeni, da se ta ročnost še veliko premalo goji, ter govori o pojmu, svrhi i razredbi stenografije ter navede razna učila za to stroko in jih kritikuje. Koncem stavi sledeče predloge:

1. Stenografija je važno sredstvo za daljno izobraževanje učiteljevo; torej je potrebno in času primerno, da se stenografija tudi na učiteljskih podučuje.

2. Ravnateljstvo učiteljske zaveze naj prosi pri visokem deželnem šolskem svetu, da se stenografija tako, kakor na srednjih šolah, tudi na učiteljskih podučuje.

Tretji govor „O kurjavi in prezračevanju šolskih sob oziroma na šolske zdravstvene razmere“ govoril je ravnatelj celjske meščanske šole g. Dirmhirn. Ta govor, kakor tudi prva dva so navzoči jako pohvalno sprejeli.

Glavno zborovanje se je pričelo 15. septembra ob 9. uri dopoldne v viteški dvorani deželne hiše. Kot gostje so bili navzoči gg. deželni šolski nadzornik, Rožek, ud deželnega odbora, Pairhuber in Graški župan Dr. Kienzl.

Predsednik prične zborovanje s primernim govorom ter nazdravi koncem Nj. Veličanstvu, čemur zbor navdušeno odgovori. Potem pozdravijo učiteljstvo Dr. Kienzl, Pairhuber in Rožek. Deželni šolski nadzornik priporoča med drugim naj topleje, gojiti znanost poučevanja in vzgojevanja, da se kakor do sedaj, tako tudi še dalje v tej stvari temeljito podučuje in vzgoja tudi v tistih krogih razširja, kjer še do zdaj ni udomačena. Mnogo lepih besed o vzgoji najdemo v knjigah, a bere jih le učiteljstvo. Mi najdemo spise v strokovnjaških listih, žalibože, bere jih zopet le učiteljstvo. Treba je torej, da se vzgoja tudi med narod razširja. Da postane torej narodni učitelj, kakor zahteva deželna učiteljska konferenca, zares učitelj naroda, gledati mora na to, da se lahko razumljivi spisi o vzgoji širijo med narodom. Dobro bi torej bilo, naj se naprosijo uredništva raznih listov, da prostor razpravam o vzgoji prepustijo. Ljudstvo pa bode tudi takove spise bralo, če so le dobro pisani in če se sčasoma na nje navadi. Če se zboru ta predlog dopade, naj ga prevzame in naj ga dalje izpelja. (Velika pohvala). Za tem se je prešlo na dnevni red. (Konec prihodnjič.)

Dopisi.

Celje, 15. oktobra 1880. Ne prištečaj mi, blagi „Popotnik“ v zlo, da sem tako dolgo odlagal s poročilom o okrajni učiteljski konferenci celjskega, konjskega in šmarskega okraja. Pervič sem vedel, da ne čakaš sè svojo torbico na poročila iz mojega peresa, ker jo prineseš vselej natlačeno z izvrstnim blagom; drugič pa si dobival in prinašal enakih poročil o drugih učiteljskih konferencah. Morda Ti zdaj sè sporočilom o Št. Jurijski konferenci vstrežem.

Kakor vsaka je tudi naša konferenca imela svoje predsedništvo. Gosp. c. kr. šolski nadzornik M. Nerath si je kot predsednik izvolil starosto navzočih učiteljev, g. M. Teran-a, za podpredsednika; častni posel zapisnikarjev sta pa prevzela gg. Tribnik in Serajnik. Pred zborovanjem so se naznanjali razni ukazi šolskih oblastnij, kar je precej dolgo trajalo. Naj Te „Popotnik“, o tej zadevi nekaj poprosim. Povej, povej očitno, kamor prideš, da se s predolgo trajajočim čitanjem šolskih postav, odlokov i. t. d. osobito takih, ki so že znani, ali pa po svoji vsebini učitelje ne zanimajo, samo čas trati, ker

si jih tako zapomniti ne morejo; verh tega pa se duh in telo učiteljev utruji, kar pa živahnost razgovora nikakor ne pospešuje, posebno tam ne, kjer je konferenčna soba premajhna, kakor je bila naša, ter smo bili natlačeni, da smo komaj dihal. Naj bi se taki ukazi učiteljem po šolskih vodstvih naznanjali!

Skoraj sem Ti pozabil povelati, da je gosp. predsednik učitelje prav prijazno pozdravil. Iz njegovih opazk pri šolskem nadzorovanji smo zvedeli, da šole v vsakem obziru verlo napredujejo; kajti delovanje učiteljev je bilo v pretečenem šolskem letu v obče vspešno; v nekterih šolah tudi zelo povoljno. Kjer se učitelj vestno na poduk pripravlja, se ve da drugače biti ne more. Žalibog, da se to še ne godi povsod; vendar se je število takih šol, ki ne zadostujejo, zelo skercilo; upajmo, da bo v kratkem celo izginilo. Priporočal je gospod nadzornik, naj bodo šole ne samo učilnice, marveč vsikdar tudi vzgojilnice; kajti poduk mora biti vedno vzgojevalen; on je le sredstvo uzvišenemu namenu naravne in npravne vzgoje. Same vednosti, katerih si otrok v šoli pridobi, ga ne bodo osrečile, ako si ž njimi ni izbistril uma in oblažil serca. Pri podučevanji se naj tedaj nikdar formalni namen ne prezira.

Na to je razpravljaj nadučitelj gosp. Kupnik v občno pohvalo: „Zakaj ima biti poklic učitelju vsakako središče njegovega delovanja?“ ter odgovarjal temu vprašanju sledeče. Poklic mora biti središče učiteljevega delovanja: 1. zaradi velike važnosti poklica samega, 2. zavoljo lastnega blagra, 3. ker vsaki postranski posel natančno spolnjevanje dolžnosti poklica ovira, 4. ker bi se drugače sovražniki šol le množili in v njihove roke izročujejo taki učitelji, katerim ni učiteljev poklic središče marljivega delovanja, ljudske šole. Našteval je govornik postranske posle, ktere učitelji poleg učiteljevanja opravljajo ter omenjal, da se orglarska služba še naj bolj strinja z učiteljskim poklicem, seveda je treba prijaznega sporazumljenja s čestito duhovščino. — O tem vprašanji sta govorila še gg. Kapun in Teran.

O podrobnih načertih (*Lektionsplänen*) je poročeval nadučitelj g. Lopan. Povdarjaje važnost načertov pri vsakem podvzetji sploh ter pri poduku posebej, je pravil g. poročevalec, kako težko je delati obče veljaven podroben učni načert za vse šole vseh treh okrajev. Tega nas je skušnja učila pri lánski in predlanski okrajni učiteljski konferenci, ko smo porazdeljevali zgodovinsko in prirodoznansko tvarino ure in ure dolgo in kdo izmed nas more terditi, da smo za vsako šolo pravo zadeli. Govornik dvomi, da bi se to zelo važno delo dalo v tej okrajni konferenci doveršiti. Šolske razmere so v vsakem kraju druge in na te se je pri izdelovanji podrobnega načerta v prvi versti ozirati. Kaj nam pomagajo še tako premišljeno izdelani podrobni načerti, po katerih se pa zaradi krajnih okolščin ravnati ne moremo. Verh tega še tudi tretjega berila nimamo in vendar je danes naša naloga, porazdeliti učno tvarino za jezikoslovje in realije na podlagi novih slovenskih čitank. Po mnenji govornikovem naj si izdela za vsako večrazredno šolo krajna konferenca in za eno razrednico učitelj sam tak podrobni načert. Na večrazrednicah je ta način izdelovanja podrobnih načertov zaradi vzajemnosti pri podučevanji še celo jako potreben; kajti treba je vsakemu učitelju na eni šoli vedeti, kaj

se bo podučevalo o realijah v posameznih razredih; drugače bi se lahko pripetilo, da se obdeluje v dveh ali celo treh razredih ena in tista tvarina. Nadalje še tudi ni določeno, kateri predmeti se dadó posrednje podučevati in koliko časa se sme v ta namen porabiti. Tudi še ne vemo, koliko časa pripada pri prirodoznanstvu prirodopisu in koliko prirodošlovju, kakor nam še tudi to ni znano o zgodovini in zemljepisji. To določiti je danes naša naloga.

Konec prih.

Slovstvo.

„Tisoč in ena noč“ 4. snopič je prišel pri g. Krajec v Novem mestu na svitlo. Cena 20 kr. Ravno tam so zagledale belidan lične pesni, ktere je zložil Miroslav Malovrh. Podobne so v marsičem narodnim posmicam.

Novice in druge stvari.

(**Važna razsodba.**) O neki posebni priliki ko je okrajni šolski svet dvomil, ali zadostuje samo spričalo zrelosti v stalno vmeščenje za podučitelja, je minister za poduk z odlokom od 3. januarja 1880. št. 16891 sledeče izjavil: Po § 48 državne šolske postave od 14. maja 1869 osposobi spričalo zrelosti za stalno vmeščenje kot podučitelj na ljudskih šolah; ni tedaj dvombe, da se smejo podučitelji, ki imajo samo spričalo zrelosti, v stalno vmeščenje predlagati in deželni šolski sveti imajo pravico jih stalno vnesti.

Popravek. V zadni številki str. 317 se je po pomoti sporočalo, o udih odseka za sestavo podrobnih učnih načrtov se slovenskim učnim jezikom. Voljeni so namreč: gg. M. Nerath, c. kr. okr. šolski nadzornik v Celji, France Robič, c. kr. okr. šolski nadzornik v Mariboru, Jos. Bobisut, ravnatelj dekliške šole v Celji, Jak. Lopan, nadučitelj na soli celjske okolice, Blaž Kropelj, nadučitelj na Zidanem mostu, Janko Robič, učitelj v Ptuji, Jak. Škoflek, nadučitelj v Mozirji. Za predsednika si je volil odsek g. nadzornika Robič, za njegovega namestnika g. Bobisut, zapisnikar je g. Janko Robič.

Razpis učiteljskih služeb.

Učiteljska služba pri **sv. Duhu v Ločah**, 3 razr. 550 f. služnine.

Učiteljska služba **Št. Peter v Savinjski dolini**, 1 razr. 550 f. služnine in stanovanje.

Učiteljska služba **Šent Pavel** 600 f. služnine.

Učiteljska služba pri **sv. Jungerti**, pošta Konjice, 1 razr. 550 f. in stanovanje.

Podučiteljska služba v **Šmarji** pri Jelšah 480 f. oziroma 360 f. služnine in 50 f. doklade.

Prošnje se določijo v 4 tednih dotičnim krajinim šolskim svetom.

Celje, dne 25. oktobra 1880.

C. kr. namest. svetovalec.

Haas m. p.